

Ik zit hier heel alleen doodstil te huilen

In 1960 verscheen 'Massa en Macht' van de hand van Elias Canetti. De grondgedachten voor dit boek werden hem eertijds door de dreigende opkomst van het nazisme ingegeven. Nu, ruim veertig jaar later, bezit het boek nog steeds zijn waarde. Volgens Canetti worden mensen door verschillen in rang, stand en bezit als een dwingende kracht uit elkaar gedreven. In het onderlinge contact zijn ze zich voortdurend van die verschillen bewust en hebben daarom altijd een zekere afstand tot elkaar. Maar niet in de massa. Daar vallen de verschillen weg, worden de grenzen opgeheven, en zijn ze elkaars gelijken. In de massa worden ze één lichaam, en dat voelt fijn, het voelt zelfs heerlijk.

Waarschijnlijk voelde iedereen zich daarom afgelopen maandag in de Arena ook heerlijk. André Hazes was dood. Met z'n allen bij elkaar als één stem, als één gevoel, en vooral als een groot gevoel. Groots en meeslepend rouwen om een volksheld die is heengegaan. De man die zong wat hij dacht en was wat hij zong. Zoals er bij André geen verschil was tussen hart en hoofd, zo was er ook geen verschil tussen de mensen die in de Arena om hem huilden.

Natuurlijk was het plat. Maar ach, wat zouden we er mee opschieten om er cynisch over te doen? Niks, en bovendien is cynisme zo oudbakken. Het riekt naar intellectueel narcisme van babyboomers met Marx in de binnenzak die alles wat neigt naar groot en grootkapitaal moeten veroordelen. Van die generatie ben ik niet.

Er was niks mis met het afscheidsspektakel van afgelopen maandag in de Arena. Het was goed, want het was aangrijpend. Vooral toen op het laatst André's 'eigenste pikkie' kleine Dré (10 jr.) de microfoon kreeg om afscheid te nemen. Hij bleek een kind van zijn vader, authentiek en zonder pretenties. Zijn opening was meteen raak: "Pappa, het spijt me dat ik soms zo eigenwijs was, en niet altijd naar je luisterde ..." Degenen die het tot dan toe droog hadden weten te houden bezweken nu ook. Weduwe Rasjel (Rachel), die gedurende de hele ceremonie haar emoties behoorlijk in de plooi had weten te houden, werd het ook te machtig en begon met grote schokken te snikken. "... weet je nog pappa toen we die ene keer gingen varen, dat er toen twee woeste honden op ons afkwamen, en ik heel erg bang werd, maar jij rustig bleef ..."

Ik vond het een mooi beeld: een rustige André Hazes. In mijn herinnering was hij altijd gespannen. Kleine Dré kreeg een daverend applaus wat hij opgewonden in ontvangst nam. Door zijn opwinding kreeg ik het idee dat hij zich eerder ster dan rouwende voelde. Maar natuurlijk voelde hij zich geen ster. Het was gewoon allemaal erg verwarrend: je vader net dood, een volle Arena toespreken, pas 10 jaar zijn, ... het is allemaal niet niks. Misschien zal de regie achter de afscheidsceremonie dat ook hebben gedacht, en hebben ze kleine Dré bewust als laatste act geprogrammeerd voor maximale impact.

En toen vond ik het in één keer allemaal niet zo mooi en aangrijpend meer. Ik zat naar een ordinaire emotieshow te kijken, waarbij geen middel werd geschuwd. Goedkoop en ergens tragisch. Eigenlijk net als André Hazes zelf. Dat maakte het wel weer mooi, maar toch te wrang om opnieuw emotioneel te worden. Ik moest denken aan de woorden van Boudewijn Büch (ook 53 toen hij in 2002 overleed) uit de column die hij in Netwerk voordroeg naar aanleiding van de begrafenis van Pim Fortuyn: *De dood verdient geen applaus. Rouw moet niet begeleid worden door voetballiederen. De dood dient dood te blijven. Stil, verdrietig en ongelooflijk doodstil.*

Nu nog René Froger met 'Ze gelooft in mij', dacht ik, en het esthetisch failliet van de show kan getekend worden. Het werd Xander de Buisonjé, een gelukkige keuze. Waar Rene Froger bij poging tot emotie nooit boven het niveau van plat effectbejag uitkomt, weet Xander wel een gevoelige snaar te raken. Als populaire jongen met inhoud bleek hij de aangewezen persoon om het afscheid van André boven plat effectbejag te verheffen. Ingetogen en gevoelig, enkel begeleid door zijn piano, zong hij 'Ze gelooft in mij'. De integriteit leek weer hersteld. Even dacht ik dat hij ook voor Bram Vermeulen zong. Artistiek gezien zou zijn dood drie weken geleden de aandacht hebben verdiend die Hazes nu kreeg.

Daar zat drama in en dat raakte me. Het trok me over de streep en ik was er weer helemaal bij. Ik kon weer mee huilen met al die mensen waar de camera naar hartelust op inzoomde terwijl ze uit volle borst "want ze gelooft in mij ..." zongen. Alleen zoomde de camera op een gegeven moment ook op Wendy van Dijk in. Dat was bijzonder ongelukkig getroffen, want wij weten allemaal dat sinds het

afblazen van hun huwelijk Wendy niet meer in Xander gelooft. Haar benepen gezicht en de wijze waarop ze ingehouden de woordjes van de tekst mee prevelde spraken boekdelen. Het was een dissonant die ik niet meer te boven kwam. Ik geloofde het nu ook niet meer. Met zo'n misplaatst shot hing meteen de geest van willekeurig emotioneel effectbejag weer boven het hele gebeuren. En ja, de laatste ronde van Hazes door de Arena bleek gereserveerd voor de vreselijke uthalen van René Froger.

Het was toch beter geweest als ze in de Arena de dood '*Stil, verdrietig en ongelooflijk doodstil*' hadden laten zijn.

Marcel Zuijderland, 29 september '04